

ONDINE

DVOŘÁK
VIOLIN CONCERTO
ROMANCE

SUK
FANTASY

CHRISTIAN TETZLAFF

HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA

JOHN STORGÅRDS

SUPER AUDIO CD

JOSEF SUK (1874–1935)

- 1 **Fantasy in G minor for Violin and Orchestra, Op. 24** **23:16**

ANTONÍN DVOŘÁK (1841–1904)

Violin Concerto in A minor, Op. 53

- 2 I Allegro ma non troppo 10:36
3 II Adagio ma non troppo 9:48
4 III Allegro giocoso, ma non troppo 9:56
5 **Romance in F minor for Violin and Orchestra, Op. 11** **12:27**

CHRISTIAN TETZLAFF, violin

HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA

JOHN STORGÅRDS, conductor

The two leading Czech composers Antonin Dvořák and his pupil Josef Suk are particularly closely linked, both in their personal relationship, which was enhanced by Suk's marriage to Dvořák's daughter Otylka, and by the fact that they had both learnt the violin as their first instrument. It is surprising that neither wrote many works for solo violin with orchestral accompaniment: Dvořák wrote the Concerto Op. 53, a Mazurek Op. 49 and a Romance Op. 11 for violin and orchestra, while Suk wrote only his Fantasy Op. 24. On the other hand both composers produced several works of chamber music for strings, so that we have a good number of pieces for string quartet, violin and piano or other groupings such as piano trio or piano quartet. It is not widely known that Suk's compositional methods were quite unlike those of his father-in-law: his second string quartet Op. 31 has an extended one-movement form which often invites comparison with the quartets Op. 7 by Arnold Schoenberg and the Op. 15 quartet of Alexander Zemlinsky.

Probably the most astonishing genesis is that of **Antonín Dvořák's *Violin Concerto***, which he worked and reworked more than any other piece. This was the second of his solo concertos, begun when he was already on the road to world fame, but his previous concerto, the Piano Concerto in G minor Op. 33, had been turned down by one publisher after another. However, in January 1879 he received a letter from the Berlin publisher Fritz Simrock requesting a Violin Concerto and specifying that it must make great demands on the soloist and must be both original and lyrical. This approach may have come about through Eduard Hanslick, an advocate of the up-and-coming composer Brahms, who recommended Dvořák to Simrock. Simrock then published a handful of Dvořák's works, of which the Slavonic Dances Op. 46 became a sensational success and propelled Dvořák to international fame. It remains uncertain whether Dvořák was stimulated to get down to work on his concerto by the request from Simrock or by the news from the Czech violinist Karel Halíř that he was hoping for another concerto to add to his repertoire, but at all events he started work on it on 5 July 1879. The first version, which is no longer extant, was completed in September of the same year with a dedication to a pivotal figure in the serious musical life of the time, the violinist Joseph Joachim, whom Dvořák had recently met through Brahms. Understandably Dvořák cherished the hope that this legendary virtuoso, who had already helped Max Bruch towards outstanding success by performing his G minor Violin Concerto Op. 26, would do the same for him and take his, Dvořák's, concerto into his core repertoire. In November

Dvořák sent the already reworked concerto to Joachim, who, as promised, gave his expert opinion on several aspects of the work: he found fault with the solo part, the orchestration and even its basic formal conception. Dvořák received this verdict in the course of his second visit to Joachim in April 1880 and undertook a thorough revision of the whole work; on completing it on 25 May he sent it to Simrock, informing him that he had changed its whole presentation, altered every single bar, added further themes and totally transformed the harmonic, instrumental and rhythmic conception. But this time Dvořák had to wait longer for Joachim's reaction: he had already taken almost a year over Brahms's concerto, and now took two years over Dvořák's, during which time the manuscript lay untouched in his possession. It finally emerged that Joachim considered the work to be still not ready for public performance, chiefly because he judged the orchestration to be so heavy as to risk obliterating the solo part, although in his reply dated 14 August 1882 he did modify some technically almost impossible passages to make them easier to perform. A further meeting was arranged for September, and in the following month Joachim played through the work with the orchestra of the Berlin Musikhochschule with Dvořák conducting but without an audience, following which Dvořák pruned down the orchestra parts to some extent. He also shortened the third movement, probably on criticism from Simrock's adviser Robert Keller. Despite the long-drawn-out discussions between Dvořák and Joachim, the latter never did perform the concerto in public.

The premiere took place in Prague on 14 October 1883 with Dvořák's good friend František Ondříček as soloist and the orchestra of the Czech National Theatre under Mořic Anger. Ondříček also gave the work its first Viennese performance on 2 December 1883 under Hans Richter. After its publication by Simrock in April 1883 in Berlin its fame spread like wildfire and it was adopted into the repertoire of countless leading violinists, to widespread acclaim from public and critics alike. This, the middle of Dvořák's three concertos, is notable for the absence of solo cadenzas in all three movements, which is not the case in any still well-known concerto of that period with the exception of the Violin Concerto in A Op. 6 by the great Norwegian composer Johan Svendsen. However, even if the solo part does not provide the soloist with the opportunity to display his virtuosic artistry to the full in cadenzas, this is compensated for by some rewarding passages requiring technical brilliance and élan, with some long melodic stretches containing memorable themes and deeply-felt lyricism, contrasting with urgent forward impetus.

Dvořák's other composition for solo violin, the **Romance** in F Op. 11, predates the concerto. This work was catalogued as B39 by Jarmil Burghauser, the composer and musicologist who compiled the complete list of Dvořák's oeuvre. Although only lasting ten minutes this Romance is a substantial work. It had been requested by Josef Markus, the musical director of the Prague Interim Theatre, who asked Dvořák to supply a composition for the annual concert in aid of the pension's fund of the theatre's chorus and orchestra. Dvořák came up with the piece at the beginning of December 1877, not only using new material but incorporating re-worked sections of the second movement of his string quartet in F minor Op. 9 (B37 in Burghauser's catalogue), written in 1873. In this way the Romance was quickly completed and was performed on 9 December 1877 by Josef Markus with the theatre's orchestra under Adolf Čech. The orchestral version of this work and the Violin Concerto were both published in 1879 by Simrock in Berlin, whereas the version for violin and piano, later dedicated to the concerto's first soloist, František Ondříček, did not appear in print until after Dvořák's death.

Josef Suk was also a violinist, although he wrote far fewer concertante works than his father-in-law. Suk is seen as the legitimate successor to Dvořák and Smetana in the nurturing of the Czech musical tradition. Although Suk's output does have a strong Czech character, he did not explicitly set out to give his compositions a folkloric or patriotic impact; he simply allowed his own irrepressible nature to come to the fore. He emancipated himself from his idols to a considerable degree by extending traditional tonality and embarking on new harmonic paths which led him away from a musical style unequivocally based on a principal key, although he never completely rejected this. The **Fantasy** for Violin and Orchestra Op. 24 was started in May 1902, completed on 12 August that year, and underwent further revision in the following year. Suk sent the work to the dependable František Ondříček requesting him to include it in his repertoire and to recommend it to other soloists, to draw the public's attention to it. Ondříček did not perform it until 1908, four years after its first performance on 9 January 1904 by Karel Hoffmann, who had scored international successes with Dvořák's violin concerto and was also the leader of the famous Bohemian String Quartet in which Suk played second violin. Even when the Fantasy's affinity with classical violin concerto form is emphasized, and many musicians attempt to impose on it an unambiguous three-part form of fast-slow-fast, its structure as a whole is very distinctive. It is in fact a single-movement work with innumerable changes

of tempo, several of them slow, and apart from the fact that the piece begins and ends in fast tempo it cannot have a three-movement form read into it because it lacks the calm repose of a normal middle movement with no onward impetus or wilder passages. Furthermore the themes are too intricately interlinked to be clearly distinguished, as they all consist of short motifs constantly being intermixed and transformed so that new themes emerge from them. The orchestral parts circle openly and tonally free around the centers of G minor and G major, and the soloist rises above them, using a wide spectrum of violin technique such as double-stopping, playing on open strings, and virtuoso runs, which demand a delicate grasp of voice and sequence and must be rendered with deep feeling and free from superficialities. Simrock published Suk's Fantasy for Violin and Orchestra Op. 24 in an arrangement for violin and piano by Jiří Jiránek, in 1905, a year after its premiere.

Oliver Fraenzke

(Translation: Celia Skrine)

Equally at home in both Classical and Romantic repertoire and 20th-century works, **Christian Tetzlaff** sets standards with his interpretations of the violin concertos of Beethoven, Brahms, Tchaikovsky, Berg, Schoenberg, Shostakovich, and Ligeti as well as his performances of Mozart's and Schumann's violin sonatas.

The Hamburg-born violinist is a frequent soloist with such orchestras as the London Philharmonic Orchestra, Metropolitan Opera Orchestra, NHK Symphony Orchestra Tokyo, Orchestre de Paris, Boston Symphony Orchestra and the Berlin Philharmonic Orchestra, where he has been artist in residence during 2014–15 season.

Christian Tetzlaff has recorded the following works for various labels: the violin concertos of Beethoven, Brahms, Dvořák, Joseph Joachim, Lalo, Szymanowski, Tchaikovsky, Mendelssohn and Schumann, Widmann and all of Sibelius's works for violin and orchestra, as well as chamber works by Bartók, Brahms, Schoenberg, Schumann, and Sibelius, with such partners as Tanja Tetzlaff, Leif Ove Andsnes, and Lars Vogt. Christian Tetzlaff has received numerous awards for his recordings, including three Diapasons d'Or, the Edison Award, Midem Classical Award, ECHO Award, and nominations for Grammy Awards. Musical America named him "Instrumentalist of the Year" in 2005. In 2015 ICMA awarded him with "Artist of the Year" title.

Christian Tetzlaff plays an instrument by the German violin maker Peter Greiner and teaches regularly at the Kronberg Academy.

www.christiantetzlaff.com

Helsinki Philharmonic Orchestra gave the first performances of many of Sibelius's major works, often with the composer himself conducting. The orchestra undertook its first foreign tour to the Universal Exposition in Paris in 1900 and since then has visited most European countries, in addition to visiting the USA, South America, Japan, and China. Since 2008, John Storgårds has been the orchestra's Chief Conductor, succeeding Leif Segerstam who received the title of Emeritus Chief Conductor. The list of previous chief conductors also includes Paavo Berglund and Okko Kamu. A new era started in August 2011, when the orchestra moved its permanent residency from the Finlandia Hall to the new Helsinki Music Centre. The Helsinki Philharmonic Orchestra and Ondine have maintained a long-standing exclusive partnership involving for example an edition of the complete Sibelius symphonies under the direction of Leif Segerstam. The Luonnotar recording was awarded the MIDEM Classical Award 2007 in Cannes and the BBC Music Magazine's Disc of the Year Award in London in April 2007. The Kullervo Symphony recording won the Diapason d'Or 2008 Award in Paris in November 2008. The recordings of works by Einojuhani Rautavaara have been international successes, too. *Angel of Light* won the Cannes Classical Award and a Grammy nomination in 1997, *Angels and Visitations* the Cannes Classical Award the following year. Their latest Rautavaara CD *Towards the Horizon* and *Incantations* with John Storgårds, Truls Mørk (cello) and Colin Currie (percussion) won the Gramophone Award 2012 and a Grammy nomination.

www.helsinkiphilharmonicorchestra.fi

John Storgårds began his career as a violinist and is today one of the most prominent Finnish conductors of his generation, both at home and abroad. He is particularly known for his innovative and pioneering programming as Chief Conductor of the Helsinki Philharmonic Orchestra (2008–2015), Artistic Director of the Lapland Chamber Orchestra (1996–), Principal Guest Conductor of the BBC Philharmonic Orchestra (2012–) and the Ottawa National Arts Center Orchestra (2015–), and also in his guest appearances with the Scottish Chamber Orchestra, the Danish Radio Symphony Orchestra and orchestras in Cincinnati, Washington, St Louis, Boston and Cleveland.

Storgårds has several award-winning recordings with various orchestras to his credit, including core repertoire, rarities and contemporary works. His previous recordings for the Ondine label feature composers such as John Corigliano, Haflíði Hallgrímsson, Uuno Klami, Pehr Henrik Nordgren, Andrzej Panufnik, Kaija Saariaho, Jean Sibelius, Jukka Tiensuu and Pēteris Vasks (the recording of whose violin concerto Distant Light received the Cannes Classical Disc of the Year award in 2004). Storgårds also frequently appears as a chamber musician and a violinist at music festivals (including the Suvisoitto festival held by the Avanti! Chamber Orchestra in Finland) and with orchestras.

Storgårds studied conducting, composition and the violin, the latter with Esther Rautio and Jouko Ignatius in Finland and with the legendary Chaim Taub in Israel. He completed his conducting diploma at the Sibelius Academy in 1997.

John Storgårds received the Finnish State Prize for Music in 2002.

www.johnstorgards.com

Es herrscht eine besondere Verbundenheit zwischen den beiden bedeutenden tschechischen Komponisten Antonín Dvořák und Josef Suk. Diese spiegelt sich einerseits in der persönlichen Beziehung der beiden Musiker wieder, die durch Suks Eheschließung mit Dvořáks Tochter Otylka auf ein familiär verbundenes Verhältnis gehoben wurde, zum anderen zeigt sie sich aber auch anhand des ersten erlernten Instruments, der Geige. Erstaunlicherweise schrieben beide relativ wenig orchesterbegleitete Sololiteratur für ihr Instrument, von Dvořák gibt es das Violinkonzert a-Moll op. 53, eine Mazurek op. 49 sowie eine Romanze op. 11 für Violine und Orchester, Suk schrieb für die Besetzung lediglich seine Fantasie op. 24. Eifriger waren beide Komponisten hingegen mit Kammermusikwerken für Streicher, so dass von jedem von ihnen eine gute Anzahl Stücke für Streichquartett, Violine und Klavier oder sonstige Konstellationen wie Klaviertrio oder Klavierquartett vorliegen. Von Suk ist davon allerdings heute wenig bekannt, ganz anders als von seinem Schwiegervater, lediglich das zweite Streichquartett op. 31 wird aufgrund der ausgedehnten einsätzigen Form häufig mit den ähnlich angelegten Quartetten op. 7 von Arnold Schönberg sowie op. 15 von Alexander von Zemlinsky verglichen.

Die wohl erstaunlichste Entstehungsgeschichte ist die des **Violinkonzerts von Antonín Dvořák**, welches er so oft überarbeitet hat wie kein anderes seiner Werke. Als der bereits auf dem Weg zum Weltruhm sich befindende Tscheche mit der Arbeit an diesem zweiten seiner Solokonzerte begann, wurde das konzertante Vorgängerwerk, sein Klavierkonzert g-Moll op. 33, nach wie vor von allen Verlegern abgelehnt. Jedoch erreichte Dvořák im Januar 1879 ein Brief des Berliner Verlegers Fritz Simrock mit der Frage nach einem Violinkonzert, welches neben virtuosen Ansprüchen an gute Geiger auch originell und kantilenenreich sein solle. Dazu konnte es dank Eduard Hanslick kommen, der den aufstrebenden Komponisten Brahms empfahl, welcher ihn wiederum Simrock zuführte. Dieser druckte einige seiner Werke, unter welchen die Slawischen Tänze op. 46 ein sensationeller Erfolg wurden und Dvořák schlagartig zu einem international anerkannten Komponisten werden ließen. Ob es nun letztlich die Bitte von Simrock war oder die Nachricht des tschechischen Violinisten Karel Halíř, der seine Hoffnung auf ein Violinkonzert für sein Repertoire kundtat, was Dvořák zur Arbeit trieb, bleibt offen, und er begann am 5. Juli 1879 mit der Komposition. Die erste Fassung, welche heute nicht mehr erhalten ist, wurde im September des gleichen Jahres fertiggestellt mit einer Widmung an das seriöse Musikleben seinerzeit zentral bestimmenden Geiger Joseph Joachim, den Dvořák

kurz zuvor durch Brahms kennengelernt hatte. Dvořák trug sich verständlicherweise mit der Hoffnung, der legendäre Virtuose, der bereits dem Violinkonzert von Max Bruch in g-Moll op. 26 zu überragendem Erfolg verholpen hatte, würde das selbe nun auch mit seinem Werk tun und es als Musiker überragenden Formats in sein Kernrepertoire aufnehmen. Im November schickte Dvořák sein damals bereits überarbeitetes Konzert an den Violinvirtuosen, der fachkundige Hilfe versprach und diese auch in vielen Bereichen leistete: Er hatte denn auch einiges zu bemängeln an der Solostimme sowie auch an der Orchestration und insgesamt an der Grundkonzeption der Form. Das Urteil holte sich Dvořák während seines zweiten Besuchs bei Joachim im April 1880 ab, worauf er das Ganze von Grund auf revidierte und nach der Fertigstellung am 25. Mai Simrock zukommen ließ mit der Anmerkung, er habe die ganze Erscheinung geändert und nicht einen Takt gleich gelassen, habe auch weitere Themen hinzugefügt und die harmonische, instrumentatorische und rhythmische Konzeption grundlegend überarbeitet. Doch auf die Antwort Joseph Joachims musste Antonín Dvořák diesmal länger warten: Nachdem der Geiger sich bei dem Konzert von Johannes Brahms bereits ein knappes Jahr Zeit gelassen hatte, brauchte er bei dem Werk Dvořáks zwei Jahre, in welchen das Manuskript unbeachtet bei ihm herumlag. Ergebnis war, dass Joachim das Violinkonzert hauptsächlich auf Grund der nach seiner Ansicht zu massiven und den Solisten verdeckenden Orchestration nach wie vor nicht für ausgereift genug für öffentliche Aufführungen hielt, dennoch aber in seiner Antwort am 14. August 1882 einige technisch kaum realisierbare Passagen in leichter auszuführendere abwandelte. Für September wurde ein erneutes Treffen anberaumt und im kommenden Monat spielte Joachim das Werk mit dem Orchester der Berliner Musikhochschule unter Dvořáks Leitung ohne Publikum durch, worauf der Komponist die Orchesterstimmen etwas ausdünnte. Außerdem kürzte er den dritten Satz, vermutlich auf die Kritik von Simrocks Berater Robert Kellers hin, das Finale sei zu lang geraten. Trotz des langwierigen Austauschs zwischen Dvořák und Joachim führte der Violinist das Konzert niemals öffentlich auf.

Die Uraufführung in Prag übernahm am 14. Oktober 1883 Dvořáks guter Freund František Ondříček zusammen mit dem Orchester des Nationaltheaters unter Mořic Anger. Er spielte unter Hans Richter auch die erste Aufführung in Wien am 2. Dezember 1883. Nach der Drucklegung im April 1883 bei Simrock in Berlin verbreitete sich das Violinkonzert jedoch in rasender Geschwindigkeit und wurde bald von unzähligen führenden Virtuosen

ins Repertoire aufgenommen, jeweils unter bemerkenswerter Zustimmung von Publikum und Kritik. Dieses mittlere der drei Solokonzerte Dvořáks zeichnet sich zudem durch das Fehlen von Solokadenzen in allen drei Sätzen aus, was außer in dem Violinkonzert A-Dur Op. 6 des großen Norwegers Johan Svendsen in keinem heute noch gut bekannten Konzert jener Epoche für Violine und Orchester der Fall ist. Doch anstelle der solistischen Entfaltung in den Kadenzen besticht die Solopartie durch dankbare Brillanz und strahlenden Elan mit in Erinnerung bleibender Thematik sowie durch kantable und innig erfüllte Kantilenen, die expressivem Vorandrängen entgegengestellt werden.

Noch vor dem Violinkonzert entstand ein anderes Stück Dvořáks für Violine und Orchester, die **Romanze** F-Dur op. 11, die vom Komponisten, Musikwissenschaftler und Ersteller des Werkverzeichnisses Dvořáks Jarmil Burghauser die Katalognummer B. 39 erhielt. Die mit über zehn Minuten Dauer doch recht substanzvolle Romanze entstand auf Anfrage des Konzertmeisters des Prager Interimstheaters, Josef Markus. Er erbat für das Jahreskonzert des Pensionsfonds des Theaterchors und -orchesters eine Komposition von Dvořák, welche dieser Anfang Dezember 1877 verfasste. In dieser nutzte er allerdings nicht nur neues Material, sondern verarbeitete auch Teile des zweiten Satzes seines 1873 fertiggestellten Streichquartetts in f-Moll op. 9 (Burghauser-Nummer B. 37). Auf diese Weise konnte die Romanze für Violine und Orchester schnell Gestalt annehmen und bereits am 9. Dezember 1877 von Josef Markus mit dem Orchester des Prager Interimstheaters unter Adolf Čech uraufgeführt werden. Gedruckt wurde die Orchesterfassung 1879 ebenso wie das Violinkonzert bei Simrock in Berlin. Die Fassung der Romanze für Violine und Klavier allerdings, welche dem späteren ersten Solisten des Violinkonzerts, František Ondříček, zugeeignet wurde, erschien erst nach dem Tod Dvořáks im Druck.

Ebenfalls ein Geiger, der noch viel weniger Konzertantes geschrieben hat als sein Stiefvater Antonín Dvořák, war **Josef Suk**. Dieser wird zurecht als legitimer Fortführer Dvořáks und Smetanas in der Pflege der tschechischen Musiktradition angesehen. Der tschechische Ton ist natürlich auch bei Suk enthalten, doch bemühte er sich nicht explizit, seinen Werken einen folkloristischen und patriotischen Anschlag zu geben, vielmehr ließ er es stattdessen einfach zu, dass sich seine ununterdrückbare Natur auch in seinen Werken widerspiegelt. Suk emanzipierte sich auch in den Erweiterungen der traditionellen Tonalität zusehends von seinen Idolen und beschritt neue harmonische Wege, die ihn wegführten von einer immer eindeutig grundtonbasierten Musik, ohne

jedoch diesen Bezug jemals aufzugeben. Die **Fantasie** für Violine und Orchester op. 24 entstand vom Mai bis zum 12. August 1902 und wurde im Folgejahr noch einmal revidiert. Suk schickte das Werk an den bewährten František Ondříček und bat ihn, dieses in sein Konzertrepertoire aufzunehmen und zudem auch anderen Solisten zu empfehlen, um seiner Fantasie zu Bekanntheit zu verhelfen. Ondříček führte sie allerdings erst 1908 auf – vier Jahre nach der Uraufführung am 9. Januar 1904 durch Karel Hoffmann, welcher auch mit dem Violinkonzert Dvořáks internationale Erfolge verzeichnete und als Primarius des berühmten Böhmischen Streichquartetts auftrat, in welchem Josef Suk die zweite Geige spielte. Auch wenn oft genug die Nähe der Fantasie zu einem klassisch gebauten Violinkonzert betont wird und viele versuchen, eine unzweideutig dreiteilige Form schnell-langsam-schnell aus der Fantasie herauszulesen, ist ihre Gesamtstruktur doch eine ganz eigene. Das Werk ist einsätzig mit etlichen internen Tempowechseln, worunter auch viele langsame Abschnitte zu finden sind. Doch abgesehen davon, dass die Fantasie schnell beginnt und endet, ist absolut keine traditionelle Dreiteiligkeit herauszufiltern, denn es fehlt das isolierte Ruhezentrum eines Mittelteils, der nicht stetig nach vorne drängt und wilderen Passagen Platz schafft. Auch herrscht eine zu dichte Verkettung aller Themen vor, um streng gliedern zu können. Alle diese Themen bestehen aus kurzen Motiven, die stetig neu vermischt und verändert werden, um daraus wiederum neue Themen entstehen zu lassen. Über dem strukturell offenen und tonal frei um die Zentren g-Moll und G-Dur kreisenden Orchestersatz erhebt sich der Solist unter Verwendung des geigerischen Spektrums wie Mehrfachgriffen, Spiel auf leeren Saiten und virtuosen Läufen, die gleichwohl eine subtile Erfassung der Stimme und des Verlaufs erfordern und frei von Äußerlichkeiten tief empfunden werden wiedergegeben müssen. 1905, im Jahr nach der Uraufführung, veröffentlichte Simrock die Fantasie für Violine und Orchester op. 24 in einem Arrangement von Jiří Jiránek für Violine und Klavier.

Oliver Frenzke

Christian Tetzlaff ist im klassisch-romantischen Repertoire ebenso daheim wie in der Musik des 20. Jahrhunderts. Mit den Violinkonzerten von Beethoven, Brahms, Tschaikowsky, Berg, Schönberg, Schostakowitsch und Ligeti sowie mit den Violinsonaten von Mozart und Schumann hat er Maßstäbe gesetzt.

Der aus Hamburg stammende Geiger gastiert als Solist häufig bei Orchestern vom Range des London Philharmonic Orchestra, des Metropolitan Opera Orchestra, des NHK Symphony Orchestra Tokio, des Orchestre de Paris, des Boston Symphony Orchestra und der Berliner Philharmoniker, deren »artist in residence« er seit Beginn der Spielzeit 2014/15 ist.

Christian Tetzlaff hat für diverse Labels die Violinkonzerte von Beethoven, Brahms, Dvořák, Joseph Joachim, Lalo, Szymanowski, Tschaikowsky, Mendelssohn, Schumann und Widmann sowie sämtliche Werke für Violine und Orchester von Sibelius eingespielt. Dazu kommen Kammermusiken von Bartók, Brahms, Schönberg, Schumann und Sibelius mit Partnern wie Tanja Tetzlaff, Leif Ove Andsnes und Lars Vogt. Für seine Aufnahmen wurde Christian Tetzlaff vielfach ausgezeichnet: Unter anderem erhielt er drei Diapasons d'Or, einen Edison Award, den Midem Classical Award und den ECHO Klassik. Außerdem war er mehrfach für den Grammy nominierte Künstler 2005 für Musical America der »Instrumentalist des Jahres«, und 2015 kürte ihn der ICMA zum »Künstler des Jahres«.

Christian Tetzlaff spielt ein Instrument des deutschen Geigenbauers Peter Greiner und unterrichtet regelmäßig an der Kronberg Academy.

www.christiantetzlaff.com

Unter dem Namen »Orchestergesellschaft Helsinki« gründete der junge Robert Kajanus im Jahre 1882 das **Philharmonische Orchester Helsinki**, als dessen erster Chefdirigent er fortan wirkte. Das älteste professionelle Symphonieorchester Skandinaviens hat sich längst mit seiner Sibelius-Tradition einen Namen gemacht und viele große Werke des Meisters aus der Taufe gehoben – oftmals unter dessen eigener Leitung. Seine erste Auslandsreise führte das Orchester im Jahre 1900 zur Pariser Weltausstellung. Seither besuchte man die meisten europäischen Länder, die USA, Südamerika, Japan und China. 2008 übernahm John Storgårds das Chefdirigentenamt von Leif Segerstam, den das Orchester zu seinem »Emeritus« ernannte. Unter den früheren Chefdirigenten finden sich unter anderem auch Paavo Berglund und Okko Kamu. Im August 2011 begann für das Orchester eine neue Ära, als es seinen Sitz vom Finlandia-Saal ins neue Musikzentrum von Helsinki verlegte.

Zwischen dem Philharmonischen Orchester Helsinki und dem Label Ondine besteht seit langem eine exklusive Partnerschaft, in deren Verlauf man beispielsweise unter der Leitung von Leif Segerstam sämtliche Sibelius-Symphonien eingespielt hat. Die Aufnahme des Luonnotar wurde 2007 in Cannes mit einem MIDEM Classical Award ausgezeichnet und im April desselben Jahres vom Londoner BBC Music Magazine zur »CD des Jahres« gekrönt. Für die Kullervo-Symphonie gab es im November 2008 den französischen Diapason d'Or. Auch die Produktionen mit Musik von Einojuhani Rautavaara waren internationale Erfolge. *Angel of Light* wurde 1997 für einen Grammy nominiert und mit dem Cannes Classical Award ausgezeichnet, *Angels and Visitations* erhielt ein Jahr später den Cannes Classical Award. Die jüngste Rautavaara-Veröffentlichung – *Towards the Horizon* und *Incantations* – mit John Storgårds, Truls Mørk (Violoncello) und Colin Currie (Schlagzeug) wurde wiederum für den Grammy nominiert und zudem mit dem Gramophone Award 2012 bedacht.

www.helsinkiphilharmonicorchestra.fi

John Storgårds begann seine Karriere als Geiger. Heute gehört er im In- und Ausland zu den prominentesten finnischen Dirigenten seiner Generation. Bekannt wurde er vor allem durch seine innovativen und bahnbrechenden Programmgestaltungen als Chefdirigent des Philharmonischen Orchesters Helsinki (2008–2015), künstlerischer Direktor des Kammerorchesters von Lappland (1996–) und Erster Gastdirigent des BBC Philharmonic Orchestra (2012–) sowie als Gast des Scottish Chamber Orchestra, des Dänischen Rundfunk-Symphonieorchesters und der Orchester von Cincinnati, Washington, St. Louis, Boston und Cleveland.

Storgårds hat mit verschiedenen Orchestern in zahlreichen preisgekrönten Aufnahmen zentrale Repertoirewerke als auch Raritäten und zeitgenössische Kompositionen veröffentlicht. Für Ondine hat er unter anderem Musik von John Corigliano, Haflíði Hallgrímsson, Uuno Klami, Pehr Henrik Nordgren, Andrzej Panufnik, Kaija Saariaho, Jean Sibelius und Jukka Tiensuu dirigiert. Die Einspielung des Violinkonzerts Distant Light von Pēteris Vasks wurde 2004 in Cannes als »Klassische CD des Jahres« ausgezeichnet. Beim finnischen Suvisoitto Festival des Kammerorchesters Avanti! und anderen Festspielen lässt sich Storgårds überdies regelmäßig als Kammermusiker und mit Orchester hören.

Storgårds studierte Dirigieren, Komposition und Violine – letzteres bei Esther Rautio und Jouko Ignatius in Finnland und bei dem legendären Chaim Taub in Israel. Sein Diplom als Dirigent erwarb er 1997 an der Sibelius-Akademie.

Im Jahre 2002 wurde John Storgårds mit dem finnischen Staatspreis für Musik ausgezeichnet.

www.johnstorgards.com

Antonin Dvořák ja hänen oppilaansa Josef Suk ovat Böömin (nykyisen Tšekin) musiikin historian huomattavimpia säveltäjiä. Heidän suhteensa oli läheinen – Suk meni naimisiin Dvořákin tyttären Otylkan kanssa – ja lisäksi heitä yhdistää se, että molempien ensimmäinen soitin oli viulu. Tähän nähden on yllättävää, että kumpikaan heistä ei säveltänyt kovinkaan monta teosta viululle ja orkesterille: Dvořák sävelsi viulukonserton Op. 53, Masurkan Op. 49 ja Romanssin Op. 11, kun taas Sukin vastaava tuotanto rajoittuu Fantasiaan Op. 24. Toisaalta molemmat sävelsivät runsaasti kamarimusiikkia jousisoittimille, mm. jousikvartettoja sekä teoksia viululle pianon säestyksellä ja muillekin kokoonpanoille kuten pianotriolle tai pianokvartetille. Suk oli kuitenkin säveltäjänä hyvin erilainen kuin appensa: hänen 2. jousikvartettonsa Op. 31 toteuttaa laajennettua yksiosaista muotoa, joka muistuttaa Arnold Schönbergin kvartettoa Op. 7 tai Alexander Zemlinskyn kvartettoa Op. 15.

Näistä teoksista kiehtovin sävellyshistoria lienee **Antonin Dvořákin viulukonsertolla**, jota säveltäjä muokkasi uudelleen useaan otteeseen, enemmän kuin mitään muuta teostaan. Teos oli hänen toinen soolokonserttonsa, ja sitä säveltäessään hän oli jo matkalla maailmanmaineeseen; sen edeltäjä, pianokonsertto g-molli Op. 33, oli joutunut usean kustantajan hylkäämäksi. Tammikuussa 1879 Dvořák sai berliiniläiseltä kustantajalta Fritz Simrockilta kirjeen, jossa tämä pyysi viulukonserttoa. Simrock täsmensi, että teoksen tuli olla solistille erittäin vaativa ja lisäksi omaperäinen ja lyyrinen. Yhteydenoton takana saattoi olla Eduard Hanslick, uraansa aloittelevan Brahmsin tukija, joka suositteli Dvořákia Simrockille. Simrock julkaisi joukon Dvořákin teoksia, joista Slaavilaiset tanssit Op. 46 saavutti oitis suuren suosion ja nosti säveltäjänsä suurten kansainvälisten nimien joukkoon. Ei tiedetä, oliko Dvořákin pontimena konserton säveltämiseen nimenomaan Simrockin pyyntö vai tieto siitä, että tshekkiläisviulisti Karel Halíř kaipasi uutta konserttoa ohjelmistoonsa, mutta konserton sävellystyö alkoi joka tapauksessa 5. heinäkuuta 1879. Konserton ensiversio, joka ei ole säilynyt, valmistui saman vuoden syyskuussa. Se on omistettu erälle sen ajan musiikkielämän merkkihenkilöistä, viulisti Joseph Joachimille, jonka Dvořák oli vähän aiemmin tavannut Brahmsin kautta. Ymmärrettävästi Dvořák elätteli toivoa, että viulistilegenda antaisi hänen maineelleen nostetta ottamalla konserton ohjelmistoonsa, kuten tämä oli aiemmin tehnyt Max Bruchin viulukonserton g-molli Op. 26 kanssa. Marraskuuhun mennessä Dvořák oli jo muokannut konserttoa ja lähetti uuden version Joachimille. Tämä antoi lupauksensa mukaisesti asiantuntijalausuntonsa teoksesta:

hän havaitsi puutteita soolostemmassa, orkestroinnissa ja jopa teoksen perusrakenteessa. Saatuaan tämän tuomion toisella vierailullaan Joachimilla luona huhtikuussa 1880 Dvořák ryhtyi muokkaamaan teosta perusteellisesti uuteen asuun; tämän version valmistuttua 25. toukokuuta hän lähetti sen Simrockille ja mainitsi saatteessaan, että hän oli muuttanut konserton koko ilmiänsä, muokannut joka ikistä tahtia, lisännyt uusia teemoja ja muuttanut harmonian, soitinnuksen ja rytmiikan perusajatukset kokonaan toisiksi. Nyt Dvořák joutui kuitenkin odottamaan Joachimilla palautetta pidempään: Joachim oli käyttänyt Brahmsin konserton tutkimiseen vuoden päivät, ja Dvořákin konserttoa hän panttasi peräti kaksi vuotta käsikirjoituksen maassa koskemattomana hänen hallussaan. Lopulta kävi ilmi, että Joachim ei vielääkään pitänyt teosta esityskelpoisena, erityisesti koska orkestroinnin raskas uhkasi soolostemman kuuluvuutta. Joachim kuitenkin muokkasi eräitä lähestulkoon mahdollisia kuluja helpommin soitettaviksi 14. elokuuta 1882 päivätyn vastauksensa yhteydessä. Uusi tapaaminen sovittiin syyskuulle, ja seuraavassa kuussa Joachim soitti teoksen läpi säveltäjän johtaman Berliinin musiikkikorkeakoulun orkesterin kanssa. Tässä tilaisuudessa ei ollut yleisöä. Kokemus sai Dvořákin karsimaan orkesterin osuutta jossain määrin. Hän myös lyhensi kolmatta osaa, luultavasti Simrockin neuvonantajan Robert Kellerin arvostelun johdosta. Dvořákin ja Joachimilla pitkällisestä yhteydenpidosta huolimatta Joachim ei lopulta koskaan esittänyt konserttoa julkisesti.

Konserton kantaesityksessä Prahassa 14. lokakuuta 1883 solistina oli Dvořákin läheinen ystävä František Ondříček ja orkesterina Tshekin kansallisteatterin orkesteri Mořic Angerin johdolla. Ondříček oli solistina myös teoksen Wienin-ensiesityksessä Hans Richterin johdolla 2. joulukuuta 1883. Simrock julkaisi konserton Berliinissä huhtikuussa 1883, ja sen maine levisi kulovalkean lailla. Useat merkittävät viulistit ottivat sen ohjelmistoonsa, ja niin yleisöt kuin kriitikotkin ottivat sen ihastuneina vastaan. Viulukonserto on Dvořákin säveltämistä kolmesta konsertosta keskimäinen. Sen huomattavin piirre on, että missään osassa ei ole soolokadenssia; tässä suhteessa se poikkeaa lähes jokaisesta tuon aikakauden merkittävästä konsertosta lukuun ottamatta norjalaissäveltäjä Johan Svendsenin viulukonserttoa A-duuri Op. 6. Mutta vaikka solisti ei pääsekään esittelemään virtuoosin taitojaan soolokadensseissa, niin soolostemmassa on kuitenkin näyttäviä, teknistä varmuutta ja tulkinnan loistoa edellyttäviä jaksoja sekä lisäksi pitkäkaarisia mieleen painuvia melodioita ja lyrisiä tuokioita yhdistettynä eteenpäin vievään energiaan.

Dvořákin toinen sävellys sooloviululle ja orkesterille, **Romanssi** Op. 11, on konserttoa aikaisempi. Dvořákin sävellykset luettelointu säveltäjä ja musiikkieteilijä Jarmil Burghauser antoi sille numeron B39. Romanssi on lyhyestä 10 minuutin kestostaan huolimatta merkittävä teos. Se syntyi Prahan väliaikaisen teatterin johtajan Josef Markusin pyynnöstä; hän toivoi Dvořákilta teosta teatterin kuoron ja orkesterin eläkerahaston vuosittaiseen tukikonserttiin. Dvořák sävelsi teoksen joulukuun alussa 1877 mutta ei käyttänyt uutta materiaalia vaan muokkasi sen vuonna 1873 sävelletyn f-molli-jousikvartettonsa Op. 9 toisesta osasta (B37 Burghauserin luettelossa). Romanssi valmistui siksi nopeasti, ja Josef Markus esitti sen teatterin orkesterin säestyksellä ja Adolf Čechin johdolla 9. joulukuuta 1877. Simrock julkaisi teoksen orkesteriversioon yhdessä viulukonsertton kanssa Berliinissä vuonna 1879, mutta Romanssin versio viululle ja pianolle (jonka säveltäjä myöhemmin omisti konserton kantaesityksen solistille František Ondříčekille) julkaistiin vasta säveltäjän kuoleman jälkeen.

Josef Suk oli myös viulisti, mutta hän sävelsi vielä vähemmän sooloviuluteoksia kuin appensa. Sukin katsotaan jatkaneen Dvořákin ja Smetanan jälkeen Böömin musiikkiperinteen vaalimista, mutta vaikka hänen musiikissa onkin vahva böömiläinen leima, hän ei nimenomaisesti pyrkinyt säveltämään folkloristista tai isänmaallista musiikkia vaan seurasi vain omaa vapaata vaistoaan. Hän etäännyi esikuvistaan merkittävästi laajentamalla perinteistä tonaalista avaruutta ja tutkimalla uusia harmonisia polkuja, joiden seurauksena sävellajin tuntu hämärtyi hänen musiikissaan. Hän ei kuitenkaan koskaan täysin luopunut tonaalisen musiikin lainalaisuuksista. Suk aloitti **Fantasian** Op. 24 sävellystyön toukokuussa 1902, ja teos valmistui saman vuoden 12. elokuuta. Säveltäjä muokkasi teosta vielä seuraavana vuonna ja lähetti sen sitten luottoviulisti František Ondříčekille, pyytäen tätä ottamaan teoksen ohjelmistoonsa ja suosittelemaan sitä muille solisteille, jotta suuri yleisökin kiinnostuisi siitä. Ondříček ei esittänyt teosta ennen kuin vasta vuonna 1908, neljä vuotta kantaesityksen jälkeen. Kantaesityksessä 9. tammikuuta 1904 solistina oli Karel Hoffmann, joka oli saavuttanut kansainvälistä mainetta Dvořákin viulukonsertton solistina ja oli myös kuuluisan Böömiläisen jousikvartetin johtaja; Suk soitti kvartetissa toista viulua. Vaikka Fantasia muistuttaakin muodoltaan klassista viulukonserttoa – ja monet esittäjät pyrkivät nimenomaan noudattamaan konserttomuodon nopea-hidas-nopea –kaavaa teoksen muotoilussa – se on kuitenkin rakenteeltaan hyvin omaperäinen. Teos on oleellisesti yksiosainen, vaikka se sisältääkin

runsaasti temponmuutoksia ja sitä kautta useita hitaita jaksoja. Kolmiosaista muotokaavaa ei teokseen voi sovittaa, koska vaikka teos alkaa ja loppuu nopealla musiikilla, siinä ei ole hitaan osan funktiota toimittavaa suvantoa, jota liike-energia ja kiivaat keskeytykset eivät katkoisi. Teematkin ovat niin läheistä sukua toisilleen, ettei niitä voi erottaa eri jaksoihin; ne muodostuvat lyhyistä aiheista, joita jatkuvasti sekoitetaan ja muunnellaan uusien teemojen muodostamiseksi. Orkesterisatsi kiertelelee g-mollin ja G-duurin välillä, ja solisti liitelee sen yllä käyttäen monipuolisesti viulunsoiton eri tekniikoita: pariääniä, vapaita kieliä ja virtuoosisia asteikkokulkuja, jotka edellyttävät herkkyyttä, varmuutta, suurta tunnetta ja syvällisyyttä. Simrock julkaisi Sukin Fantasian sovituksena viululle ja pianolle vuonna 1905, vuosi kantaesityksen jälkeen; sovituksen tekijä oli Jiří Jiránek.

Oliver Fraenzke

(suomennos englannista: Jaakko Mäntyjärvi)

Viulisti **Christian Tetzlaff** esittää tasapuolisesti sekä klassista ja romanttista ohjelmistoa että 1900-luvun teoksia. Hän asettaa standardeja tulkinnoillaan Beethovenin, Brahmsin, Tšaikovskin, Bergin, Schönbergin ja Ligetin viulukonsertoista sekä Mozartin ja Schumannin viululonaateista.

Hampurilaisyntyinen viulisti on esiintynyt useaan otteeseen muun muassa Lontoon filharmonikkojen, Metropolitan-oopperan orkesterin, Tokyon NHK-sinfoniaorkesterin, Pariisin orkesterin, Bostonin sinfoniaorkesterin sekä Berliinin filharmonikkojen kanssa. Tetzlaff toimi jälkimmäisen orkesterin vierailevana artistina kaudella 2014–15.

Christian Tetzlaff on äänittänyt useille eri levymerkeillä muun muassa Beethovenin, Brahmsin, Dvořákin, Joseph Joachimin, Lalon, Szymanowskin, Tšaikovskin, Mendelssohnin, Schumannin ja Widmannin viulukonsertot sekä kaikki Sibeliuksen teokset viululle ja orkesterille. Lisäksi hän on levyttänyt kamariteoksia Bartókilta, Brahmsilta, Schönbergilta, Schumannilta ja Sibeliukselta yhdessä Tanja Tetzlaffin, Leif Ove Andsnesin sekä Lars Vogtin kanssa. Christian Tetzlaff on saanut useita palkintoja, mukaan lukien kolmasti Diapason d'Or –levytunnustuksen sekä Edison Award –palkinnon, Midem Classical Award –palkinnon, ECHO-palkinnon sekä Grammy-ehdokkuuksia. Musical America nimesi hänet vuoden instrumentaaliksi vuonna 2005. Vuonna 2015 ICMA valitsi hänet vuoden artistiksi.

Christian Tetzlaff soittaa instrumenttinaan saksalaisen Peter Greinerin rakentamaa viulua. Tetzlaff opettaa lisäksi Kronberg-akatemiassa.

www.christiantetzlaff.com

Helsingin kaupunginorkesteri (HKO) on Pohjoismaiden pitkäikäisin ammattimainen sinfoniaorkesteri. Sen alkuituna oli Robert Kajanuksen vuonna 1882 perustama Helsingin orkesteriyhdistys. Tuolloin 25-vuotias Kajanus oli orkesterin ylikapellimestarina viisi vuosikymmentä ja kehitti sen täysimittaiseksi sinfoniaorkesteriksi. Orkesteri tunnetaan vahvasta Sibelius-traditiosta; säveltäjä itse johti useiden teostensa kantaesitykset. Vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyyn suuntautuneesta debyyttikiertueesta alkaen orkesteri on vierailut säännöllisesti ulkomailla esiintyen useimmissa Euroopan maissa sekä Yhdysvalloissa, Etelä-Amerikassa, Japanissa ja Kiinassa. Viulistikapellimestari John Storgårds aloitti HKO:n 12. ylikapellimestarina syksyllä 2008. Orkesteri soittaa vuosittain 70–80 konserttia runsaalle 100 000 kuulijalle, syksystä 2011 alkaen Helsingin uudessa Musiikkitalossa, ja levyttää yksinoikeudella Ondine-yhtiölle. Pitkäaikaisen yhteistyön tuloksia ovat mm. Sibeliuksen sinfonioiden kokonaislevytyt Leif Segerstamin johdolla sekä Storgårdsin johtamat Klami- ja Tiensuu -levytykset. Sibeliuksen Kullervo-levytykselle myönnettiin Pariisissa kansainvälisesti arvostettu Diapason d'Or -levypalkinto syksyllä 2008 ja tammikuussa 2007 Luonnotar-levy voitti Cannesissa MIDEM Classical Award -palkinnon ja samana keväänä BBC Music Magazine -lehden arvostetun Vuoden levy -palkinnon. Einojuhani Rautavaaran *Angel of Light* -sinfoniale myönnettiin vuonna 1997 Cannes Classical Award -palkinto ja Grammy-ehdokkuus. Seuraavana vuonna Cannes Classical -palkinnon sai Angels and Visitations -levy. Syksyllä 2012 *Towards the Horizon*, Rautavaaran sello- ja lyömäsoitinkonserttojen ensilevytys (solisteina Truls Mørk ja Colin Currie), voitti arvostetun Gramophone-palkinnon ja oli myös Grammy-ehdokas.

www.helsinginkaupunginorkesteri.fi

Alun perin viulistina uransa aloittanut **John Storgårds** on ikäpolvensa merkittävimpiä suomalaisia kapellimestareita sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Hänet tunnetaan erityisesti ennakkoluulottomasta ja uusia uria aukovasta ohjelmistopolitiikastaan, jota hän on toteuttanut paitsi Helsingin kaupunginorkesterin ylikapellimestarina (2008–2015), Lapin kamariorkesterin taiteellisena johtajana (1996-) sekä BBC:n filharmonisen orkesterin (2012-) ja Ottawan National Arts Center Orchestran (2015-) päävierailijana myös muun muassa Scottish Chamber Orchestran, Tanskan radio-orkesterin sekä Cincinnatin, Washingtonin, St. Louisin, Bostonin ja Clevelandin orkestereiden vierailevana johtajana.

Storgårds on tehnyt lukuisia palkittuja levytyksiä useiden orkestereiden kanssa. Näihin sisältyy perusohjelmiston lisäksi harvinaisuuksia ja uutta musiikkia. Hänen Ondinelle levyttämäänsä ohjelmistoon kuuluvat mm. säveltäjänimet John Corigliano, Hafliði Hallgrímsson, Uuno Klami, Pehr Henrik Nordgren, Andrzej Panufnik, Kaija Saariaho, Jean Sibelius, Jukka Tiensuu ja P. teris Vasks (jonka viulukonserton Distant Light levytys sai Cannes Classical Disc of the Year -palkinnon v. 2004).

Storgårds toimii myös aktiivisesti kamarimuusikkona ja viulistina monilla festivaaleilla (muun muassa Avanti! kamariorkesterin Suvisoihto) ja orkestereiden solistina.

Storgårds on opiskellut orkesterinjohtoa, sävellystä ja viulunsoittoa opettajinaan Suomessa muun muassa Esther Rautio ja Jouko Ignatius, sekä Israelissa legendaarinen Chaim Taub Kapellimestaridiplomin hän teki Sibelius-Akatemiassa 1997.

Storgårds sai suomalaisen Säveltaiteen valtionpalkinnon 2002.

www.johnstorgards.com

Recordings: Helsinki Music Centre, Finland, 29 September – 2 October 2015
Executive Producer: Reijo Kiilunen
Recording Producer: Seppo Siirala
Digital Editing: Seppo Siirala
Recording Engineer: Enno Mäemets, Editroom Oy, Helsinki
Final Mix and Mastering: Enno Mäemets

© & © 2016 Ondine Oy, Helsinki

Booklet Editor: Joel Valkila
Photos: Giorgia Bertazzi
Design: Armand Alcazar

ALSO AVAILABLE

ODE 1271-2D

ODE 1239-2

ODE 1205-2

ODE 1204-2

ODE 1195-2

ODE 1215-2

For more information please visit www.oudine.net

